

Landbruget 1887.

Vilkaarene for Landbruget ved Slutningen af Aaret 1887 ere i og for sig ikke bedre end ved dets Begyndelse, — og i Sammenligning med de Vilkaar, hvorunder Landbruget arbejdede gennem Treserne, Halvfjerdserne og ind i Firserne, maa de siges at være stærkt trykkede. Ikke heller kan det nægtes, at den Frejdighed, der, om end noget afdæmpet, raadede i mange Landbokredse ved forrige Aarskifte, ikke har været saa let at finde ved dette Aarskifte, thi, medens man den Gang ventede, at det nye Aar skulde bringe opadgaaende Priser og gode Omsætningsforhold, saa næres nu næppe ret mange Steder, slige Illusioner for Aaret 1888; — bedre Tider kunne komme, ethvert Haab herom er vel ikke opgivet, men ingen fornuftig Mand regner længere med denne Faktor, men gaaer ved sine Overslag og Planlægninger ud fra de nuværende Priser som de normale. Dette turde være Aarets største Udbytte for den danske Landbo-stand, at denne ædruelige Betragtning har trængt sig frem og er bleven raadende, thi den er egentlig Grundvilkaaret for at Bestræbelsen efter at finde sig til Rette i Forholdene, at lempe og bøje sig efter disse, at »sætte Tæring efter Næring«, skal kunne udfoldes med fuld Kraft, trænge ind i alle Enkeltheder og gjennemsyre hele Bedriften; thi saa længe man nok gaaer og taler om »de daarlige Tider«, og om at »man maa spare«, men dog lønlig plejer og nærer Forventningen om, at det rimeligvis snart vil blive bedre, savne

de økonomiske Bestræbelser deres egentlige Styrke, og saa længe blive de ofte iværksatte og gennemførte paa en springende, uharmonisk Maade, der jævnlig rammer de Sider af Bedrift og Levevis, der ikke skulde rammes — saasom alt hvad der hører til Driftskapital for Udviklingen af Jordens og Besætningens samt af egne og Børnenes Kræfter — mens de Sider, der nærmest maa betegnes som kostbare Vaner og tærende Luxus baade i Bedrift og Levevis, faa Lov til uanstastet at fortsætte deres snyltende Virksomhed.

Om end under meget brydsomme og vanskelige Forhold har Aaret derfor bragt mere Sundhed ind i Landboforholdene end tidligere, og naar undtages de Egne af Landet, hvor en ussel Høst har forøget Trykket paa en desværre meget følelig Maade, maa det danske Landbrug siges at gaa styrket ud af Aaret 1887 til Arbejdet under de Fremtidsvilkaar, som med Rimelighed kunne ventes. Virkningen heraf kan ogsaa allerede paapeges; thi heri maa Grunden søges til det Særsyn, at der nu afbetales paa den Gjæld, der ofte letsindig stiftedes i »den gode Tid«, at Rentebetalingen og Afdragene til Banker og Kreditanstalter afvikledes i Aarets Terminer bedre end i mange foregaaende Aar, at den løse Kjøbmandsgjæld — i alt Fald i mange Egne — er formindsket i Aarets Løb, at i Sammenligning med de fleste andre Lande kun forholdsvis faa Ejendomme ere komne under Konkurs, at Ejendomspriserne ved frivilligt Salg ikke i Aarets Løb ere yderligere reducerede ud over det Prisfald af 10—25 pCt., som alt efter Jordens mere eller mindre gode Beskaffenhed kunde noteres ved Aarets Begyndelse, at Prioritetshaverne i Regelen ikke have rørt ved deres efter Nutidspriserne ofte noget yderlige Prioriteter, naar den personlige Vederhæftighed og Dygtighed har været tilstede, osv. osv. Hvis vi derfor maa blive forskaanede for Misvæxt, hængende Sygdomme blandt vore Husdyr, ødelæggende Krige med Sværd eller med Told og Indførselsforbud fra de Lande, hvor vort Landbrug særlig finder Afsætning for dets Produkter, saa tør vi haabe paa, at den danske Landmand i Almindelighed endnu vil kunne faa et tilfredsstillende Udbytte af sit Arbejde og en

passende Rente af sin Kapital, samtidig med at han bærer sin Bedrift saaledes frem, at den ogsaa skal kunne staa Maal i Fremtidens Kampe. At disse ikke ville blive lempeelige, maa vi være forberedte paa; Opfindelserne paa Naturvidenskabens Omraade afdække stadig nye Hjælpemidler for det økonomiske Kapløb; det gjælder derfor om at følge med og være blandt de første, der drage dem i sin Tjeneste, og blandt de dygtigste til at udnytte dem paa en rationel og økonomisk Maade. Men at Udviklingen paa Kommunikationsmidlernes Omraade, der mere end noget andet har bidraget til det stærke Prissald paa Landbrugsprodukter i de senere Aar, skal kunne fortsættes i lignende Maal og medføre et tilsvarende Fald i Fremtiden er ikke rimeligt, — i saa Fald vilde ogsaa Situationen være i høj Grad mislig, tildels haabløs; — Konkurrencen fra flere af de oversøiske Lande har allerede tabt sig i det sidste Par Aar, fordi Priserne her sank saa lavt, at den ikke længere kunde betale sig. I Slutningen af Aaret ytrede sig desuden i enkelte Industrigræne som ogsaa i Skibsbyggeriet Tegn til bedre Tider, og maa man end kun med Varsomhed knytte noget stærkt Haab til sligt, saa længe de politiske Forhold i Europa ere saa spændte, saa bidrager det dog til at styrke den Fortrøstning, hvormed man tager Arbejdet op i det nye Aar.

Vende vi os fra disse almindelige Betragtninger til det direkte økonomiske Udbytte, Aaret har bragt Landet, saa viser dette sig som sagt meget forkjelligt i de forskjellige Egne. Dette gjælder ikke om Udtærskningen af Afgrøden for 1886, thi var der end Egne, hvor ogsaa denne var tarvelig, saa var den dog for Landet i dets Helhed, langt bedre, end man om Efteraaret havde ventet og maa for alle Kornsorters Vedkommende betegnes som en Del over et Middelaar, særlig af Hvede og Vaarsæd, medens derimod Rugens Tærskningsresultat var mindre godt, men dog altid over Middell. — Derimod er det især den Afgrøde, der er hjembragt fra Markerne 1887, der er saa højst forskjellig. Angaaende dens vexlende Skæbne i Aarets Løb kunne vi henvise til Agerdyrkningsberetnin-

gerne i forrige Bind, hvor der er gjort udførlig Rede derfor, og her indskrænke os til at bemærke, at medens Vinteren var meget lovende og Foraaret ret gunstigt, saa at der efter en noget kølig men iøvrigt heldig Maj stod en meget lovende Afgrøde paa Danmarks Jord, saa kom der fra sidste Uge af Maj gennem hele Juni og en halv Snes Dage ind i Juli en saa voldsom Tørke, særlig i det nordlige, vestlige og midterste Jylland, at Afgrødens Skæbne i alle disse Egne og særlig paa de lette Jorder blev saa ændret, at man tilsidst mange Steder frygtede for fuldstændig Misvæxt; thi ikke blot var hele dette vigtige Afsnit af Væxtperioden yderst regnfattigt — i Hjørring og Aalborg Amter faldt kun 5—10 pCt. af den almindelige Regnmængde og paa Bornholm, der fik mest, kun Halvdelen af hvad der sædvanlig falder — men Jorden var bundtør fra Vinteren af, hyppig Blæst udtørrede yderligere Overfladen og hindrede Dugdannelsen, som ogsaa i stille Nætter var sparsom formedelst Luftens ringe Fugtighed, medens paa den anden Side Varmen i disse stille Nætter formedelst den uhindrede Udstraaling til den skyfrie Himmel ofte sank ned under Frysepunktet og det endog midt om Sommeren, — i Birkebæk d. 27 Juni ÷ 2,7° og i Kolind Sund mellem 7—8 Juli et tykt Islag paa Vandet, saa at endog Hveden, der stod i Blomst, blev svang. Men foruden Tørken og Kulden led Afgrøden i Sommer meget af Storm, særlig i Jyllands lette og bakkede Egne, hvor Rugen blev saaledes slidt, at den kun skjæpper yderst ringe, og hvor Vaarsæden næsten blev endnu mere trykket, gav faa eller ingen Sideskud, kunde jævnlige ikke skride igennem og blev ofte saa kort og ussel, at den ikke lod sig binde op. Og ligeledes led Afgrøden iaar mere end almindeligt af et myldrende Ukrudsflor, der paa en sørgelig Maade pyntede alle tarvelige dyrkede Marker og tildels kvalte Sæden paa de daarligste af disse. Paa alle de gode og kraftige Jorder paa Øerne og i det sydøstlige Jylland modstod Sæden imidlertid forbausende godt saavel Tørken som Blæsten, og navnlig udfoldede Vintersæden sig fortrinlig. Da nu ogsaa Indbjærg-

ningen af Afgrøden fandt Sted under særlig gunstige Vilkaar, ofte uden en Draabe Regn, saa blev det endelige Resultat af Kornhøsten, at der fra de nævnte gode Jorder blev hjembragt en stor og god Afgrøde, som paa Lolland-Falster og i Sydsjælland maaske endog er større end nogen tidligere, medens derimod alle de lette Egne i Jylland ligesom ogsaa de gode Egne, der ligge Nord for en Linie fra den lille jydsk Halvø og Vest paa til Frysensborg — Silkeborg have en saa ussel Høst som heldigvis ikke i mange Aar. Rødfrugtmarkerne have kun helt undtagelsesvis været gode, og Græsmarkerne vare overmaade simple, særlig i Jylland, hvor store Ofre maatte bringes for at hindre Kvægets Sult og Nød. Da Efteraaret kom, bleve Græsmarkerne vel grønne, men der var ingen Kraft i Græsset, og Kvæget kom i daarligt Huld paa Stald efter en tarvelig Sommerydelse.

Heraf vil fremgaa, at Aarsafgrøden har været højst ulige fordelt over Landet, og dette er saa meget mere beklageligt, som flere af de Egne, der iaar have lidt mest, som f. Ex. Egnen Viborg-Hobro og Himmerland, ogsaa i de nærmest foregaaende Aar have haft en ringe Høst. Hvor saadanne flere sammenstødende Uheld ramme i Forbindelse med de lave Priser, er det jo indlysende, at Sindet er meget trykket og Situationen i ikke faa Tilfælde meget mislig, men maaske kan det siges, at næst Hedeboen har Almuen næppe nogensteds i Danmark større Evne til at spare og indskrænke sig end netop i de nævnte Egne.

Undersøge vi de statistiske Data angaaende Danmarks Ud- og Indførsel af Landbrugsprodukter i det forløbne Landbrugsaar $\frac{1}{10}$ 1886—³⁰, 1887, hvorom iøvrigt en udførlig Redegjørelse findes andetsteds i dette Hefte, da viser det sig, at den Udviklingsgang, der nu i en Række Aar har betegnet det danske Landbrugs Afsætning, nemlig bort fra Kornsalg og over til Salg af Husdyr og disses Produkter, i det forløbne Aar har taget et stærkt forøget Tilløb.

Af uformalede Kornvarer have vi haft en Overskudsindførsel af over 1 Million Tdr. Den eneste uformalede Kornsort, af hvilken der endnu til Stadighed finder en Over-

skudsudførsel Sted, er Byg, men ogsaa for dens Vedkommende ere vi i de sidste 6 Aar komne betydelig ned under den Million Tønder Byg, som vi tidligere nævnedesom den almindelige Bygudførsel. I de sidste 11 Aar har der af Havre kun været Overskudsudførsel i 5 Aar, af Hvede i 2 Aar og af Rug i 1 Aar, saa vi for disse 3 Kornsorters Vedkommende nærme os til en konstant Overskudsindførsel. — Overfor disse Tal glædede man sig tidligere ved at Overskudsudførslen af formale Korn var i stadig Stigning, men i saa Henseende er der nu ogsaa en kjendelig Tilbagegang; — for 10 Aar siden var den omtrent 700000 Tdr. aarlig, den holdt sig da noget vextende indtil 1883, da den udgjorde over 560000 Tdr.; men fra da af er den stadig formindsket Aar efter Aar og udgjorde i det her omhandlede Landbrugsaar kun 347635 Tdr. Dette er en meget beklagelig Kjendsgjærning, thi blandt alle de indenlandske Industrier var Dampmølleriets en af de sundeste og betydeligste. Brugte den end megen fremmed Hvede for at bøde paa Mangler, som vor egen havde, saa omsatte den dog denne paa den fordelagtigste Maade, og som Regel maatte vi nøjes med lavere Pris for vor Hvede paa de fremmede Markeder, ligesom ogsaa den store Mængde Affald, Mølleindustrien leverede, og det store Antal Arbejdere, den beskjæftigede mod en forholdsvis god Lønning, vare væsentlige Goder. Det er navnlig den store Begunstigelse, hvorunder den tyske Mølleindustri arbejder, idet den Toldgodtgjørelse, der ved Udførsel erlægges for Hvedemel, væsentlig virker som en Exportpræmie, der efterhaanden har sat de tyske Møller i Stand til at fortrænge vore Møller fra en stor Del af det gode svenske og norske Marked, vi tidligere havde, ja endog gjorde dem det umuligt at konkurrere med vore egne Møller ved enkelte større Melleverancer her i Landet. Vor Overskudsudførsel af formalede Kornvarer er altsaa nu reduceret til det Halve imod tidligere, og den store Told, der fra 14. Februar 1888 er lagt paa al Indførsel af Mel og Gryn i Sverrig, vil berøve vore Møller de sidste Markedspladser dersteds. — I efterstaaende Tal gives en

lille Oversigt over vor Netto-Omsætning med uformalet og formalet Korn i det sidste Aar i Sammenligning med Gjennemsnittet af de foregaaende 10 Aar.

Overskudsindførselen var af

	1886—87.	Gjen. af forr. 10 Aar.
Hvede	246,042 Tdr.	239,475 Tdr.
Rug	750,863 —	195,346 —
Havre	244,510 —	10,244 —
Bælgsæd	37,183 —	1,704 —
Mais	446,663 —	»
Havregryn	288,888 Pd.	231,954 Pd.
Boghvedegryn	2,611,873 —	2,864,432 —

Overskudsudførselen var af

	1886—87.	Gjen. af forr. 10 Aar.
Byg.....	642,917 Tdr.	763,821 Tdr.
Hvedemel.....	58,193 893 Pd.	89,991,393 Pd.
Rugmel	12,058,780 —	19,757,186 —
Bygmel og Gryn	2,237,471 —	4,917,460 —

Som man seer, er det ganske særlig den store Indførsel af Rug og Havre, der karakteriserer det forløbne Aar i Sammenligning med de tidligere, i Forbindelse med den gennemgaaende mindre Udførsel af formalet Korn.

Vende vi os dernæst til Udførselen af Husdyr og disses Produkter, da viser denne heldigvis et betydeligt Opsving paa flere vigtige Punkter. Overskudsudførselen har nemlig været af

	1886—87	Gjen. af forr. 10 Aar.
Heste.....	13,368 Stkr.	7,206 Stkr.
Hornkvæg	82,532 —	81,974 —
Kalve.....	5,256 —	5,406 —
Faar og Geder	53,685 —	56,992 —
Svin	249,132 —	228,959 —
Grise.....	9,956 —	6 189 —
Flæsk	46,684,478 Pd.	12,550,676 Pd.
Kjød	4,510,876 —	179,936 —
Æg	5,165,202 Snese	— —
Smør.....	156,626 Tdr.	100,573 Tdr.

Opmærksomheden fæstes her først og fremmest ved det store Opsving, som vor Mejeriproduktion har taget.

Overskudsudførselen af Smør, der for 5 Aar siden holdt sig mellem 80 og 90 Tusinde Tdr., er særlig i de to sidste Aar, takket være Fælles- og Andelsmejeridriften, stegen saa stærkt, at den nu nærmer sig til den Dobbelte. Og ligeledes er Overskudsudførselen af Flæsk i de sidste 5 Aar stegen fra omtr. 10 Mill. Pd. til 50 Mill. Pd., samtidig med at Svineudførselen i det sidste Aar er større end Gjennemsnittet af de foregaaende 10 Aar. Ligeledes er Udførselen af Ost stegen i de sidste Aar, nemlig til over 600,000 Pd., medens Gjennemsnittet af de forrige 10 Aar kun var knap 200,000 Pd., hvilket rimeligvis skyldes Tilvirkningen af kunstig fed Ost for det engelske Marked; men den store Indførsel af Luxusost er ikke aftagen, men tiltagen lidt, nemlig til over 1,4 Mill. i det sidste Aar mod 1,3 Mill. Pd. i Gjennemsnit af de forrige 10 Aar.

Ikke mindre tiltrækker den stærke Hesteudførsel sig Opmærksomheden, idet den nærmer sig til at være dobbelt saa stor som Gjennemsnittet af de forrige 10 Aar, og den har aldrig tilnærmelsesvis været saa stor som i det forløbne Aar. Derimod er Overskudsudførselen af Kvæg og Faar ikke stegen i de senere Aar, men snarere aftagen lidt.

Denne i det Hele taget stærkt forøgede dyriske Produktion er imidlertid ikke blot købt ved Anvendelse af en stor Mængde Korn, især Rug og Havre, saaledes som foranstaaende Tabeller vise, men ogsaa ved et stærkt forøget Brug af Klid og Oliekager. Overskudsindførselen af disse har i de sidste 8 Aar været:

	Klid.	Oliekager.
1879—80	28 Mill. Pd.	31 Mill. Pd.
1880—81	78 — -	43 — -
1881—82	78 — -	44 — -
1882—83	67 — -	39 — -
1883—84	131 — -	61 — -
1884—85	160 — -	65 — -
1885—86	110 — -	47 — -
1886—87	182 — -	88 — -

Imidlertid maa til en ret Forstaaelse heraf mindes, at den hjemlige Produktion af Klid af de tidligere anførte Grunde har været mindre i det forløbne Aar, rimeligvis omtrent 20 Mill. Pd.

Medens man i det Hele taget med nogenlunde Tilfredshed kan se paa Omfanget og Karakteren af vor Udførsel, danner derimod de lave Priser paa alle Produkter Aarets mørke Punkt. Kornpriserne gik endnu lavere i Efteraaret end Aaret tilforn, omtrent 1 Kr. pr. Td. Men dette medførte paa den anden Side, at vi saa meget billigere erholdt den store Masse Rug og Havre, der i Efteraarsmaanederne fra Østersøen næsten bragtes ind i hver Havn i Landet. Smørpriserne have været ligesaa lave som Aaret tilforn, nemlig omtrent 94 Øre pr. Pd. som Smørnoteringens Toppris, medens denne i Gjennemsnit af de foregaaende 10 Aar har været 110 Øre. Ogsaa Svinepriserne have været lavere end tidligere, men naar Slutningen af Aaret, da den optrædende Svinedifteritis lukkede det tyske, svenske og norske Marked for os og fremkaldte et stærkt Fald i Svinepriserne, undtages, maa de dog siges at have været ret taalelige. Man kan derfor egentlig ikke med Rette sige, at Mejeridriften har arbejdet under uheldige Forhold, thi Priserne paa Kraftfoder have forholdsvis været endnu lavere end paa Mejeriprodukter, og havde Sommeren ikke bragt en saa følelig Græsmangel og ofte nødvendiggjort en betydelig Anvendelse af Kraftfoder, maatte Aaret endog kaldes ret tilfredsstillende. Dette gjælder ganske særlig for den store Mængde mindre Jordbrugere, der nu gennem Andels- og Fællesmejerier faa langt mere ud af deres Besætninger end i de tidligere saakaldte gode Aar. — Kvægpriserne have derimod, naar Kælvkøer, der have holdt ret god Pris, undtages, været meget slette; det engelske Marked har i lange Tider været stærkt overfyldt med saavel hjemligt som irsk Kvæg, begrundet i de daarlige Græsningsforhold, og om der end i enkelte korte Perioder ifjor Vinter og i Juni Maaned erholdtes 25—26 Øre for gode unge Stude, saa ere de dog i

Størstedelen af Aaret blevne realiserede til 21 à 23 Øre eller endog derunder, og de simple Varer til endnu betydelig ringere Priser, 14—17 Øre. Dette Prisleil er saa stærkt, at det ikke kan afbødes af de billigere Fodervilkaar, og Fedning har derfor i Regelen været Aarets daarligste Forretning. Handelsvejene til Berlin og Rhinpreussen ere blevne langt mere benyttede end tidligere. Ogsaa Hestepriiserne have været trykkede, men dog ikke lavere, end at de ved et fornuftigt Hold kunne give en lønnende Forretning, og Efterspørgslen fra Udlandet efter gode jyske Heste er i stadig Stigning.

Vort Husdyrbrugs forøgede Betydning som Landets langt vigtigste Indtægtskilde har da ogsaa, som naturligt er, affødt et betydeligt Røre paa alle herhenhørende Omraader, og i det forløbne Aar er der ikke gjort faa Fremskridt i saa Henseende. Staten, de forskjellige Institutioner og den private Virksomhed arbejde her paa en heldig Maade Haand i Haand. D. 1. April 1887 udkom den nye Lov angaaende Foranstaltninger til Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme. I Henhold til denne er ikke blot Bidraget til de tidligere Hingsteskuer blevet forøget, men over hele Landet er for første Gang afholdt Statstyreskuer, og de lokale Foreninger have erholdt betydelige Statsbidrag til deres Virksomhed for Husdyrbruget.*) Dannelsen af Tyreforeninger og Kvægavlsforeninger har bredt sig til de fleste Egne, og ligeledes er begyndt Oprettelsen af Hesteavlforeninger. Den første af disse, »Jyden« kaldet, traadte i Virksomhed i For-

*) Den ved Loven ordnede Statsdyrskuekommission bestaaer af Lehnsgreve Holstein-Holsteinborg som Formand, Etatsr. Mourier-Petersen, Lehnsgreve Petersdorff, Propr. Ingversen, Hofj. O. Scavenius, Generalkr. Torp, Forp. Frost, Jægerm. Friderichsen, Forp. Friis (Lindersvald), Propr. Andersen (Rosendal), Forst. A. la Cour (Næsgaard), Propr. Jespersen, (Splitsgaard), Forp. Hansen (Henneberg Ladegaard), Propr. Schmidt (Skjering Munkgaard), Propr. Branth (S. Elkjær), og Forp. Beck (Rydhave). De nævnte Mænd ere tillige Formænd for Statshingste- og Statstyreskue-Kommissionerne.

aaret. Forslag er fremkommet fra den jydsk Fællesforenings Husdyrbrugsudvalg til Oprettelsen af en »jydsk Stutteriforening«, der dannedes i Aalborg den 16de Marts og allerede kaarede Hopper ved Dyrskuerne i afvigte Sommer; og paa Sjælland er Sagen moveret ved et Forslag til de samvirkende sjællandske Landboforeninger om Oprettelsen af Hesteavlforeninger, nemlig for Udvikling og Fremme dels af »en sjællandsk Kjørehest«, dels af »en sjællandsk Arbejdshest«; herom er der af Foreningens Husdyrbrugsudvalg afgivet Betænkning, der ogsaa anbefaler organiseret Virksomhed paa dette Omraade, men ikke i de to nævnte Retninger, da den forhaandenværende Hestebestand og Forplejningsvilkaarene ikke begrunde en saadan Deling.

Bevægelsen for at skaffe den nødvendige konsultatoriske Assistance paa Husdyrbrugsomraadet har medført, at enkelte Landboforeninger have ansat en saadan uden at dette dog har faaet nogen fast Form undtagen ved Holbæk Amts økonomiske Selskab, der har antaget Dyr læge Rich. Jensen til fast Husdyrbrugskonsulent med en aarlig Løn af 2400 Kr. Ellers har denne vigtige Sag i det forløbne Aar kun været behandlet paa de forberedende Stadier, nemlig ved en fortsat Uddannelse under Landhusholdningsselskabet af to Husdyrbrugskonsulenter, ved en foreløbig Ansættelse af en Konsulent under den jydsk Fællesforening og ved Henvendelser fra Fællesforeningernes Formænd, dels til Landhusholdningsselskabet og dels til Regering og Rigsdag, om med Kraft at fremme denne Sag.

Ogsaa i anden Retning er her udfoldet en ikke ringe Virksomhed for Husdyrbruget nemlig gennem Undersøgelser af og Foredrag om Sygdomme af alvorlig Art. I saa Henseende skal først nævnes Tuberkulosen, som i de senere Aar har tiltrukket sig en alvorlig Opmærksomhed i mange Egne, og til hvis Bekjæmpelse man begynder at paakalde Statens Medvirkning. Dr. med. B. Bang har i Aarets Løb samlet en stor Del Momenter til Belysning af denne Sygdoms Udbredelse og meddelt disse i Landhusholdningsselskabet. I et Rigsdagen forelagt nyt Lovforslag om

smitte hos Husdyrene er der ogsaa taget noget Hensyn til at hindre Udbredelsen af denne Sygdom, hvorimod Meningerne angaaende direkte Foranstaltninger til at bekæmpe og om muligt udrydde den endnu ikke have klaret sig. Den store Dødelighed, som undertiden viser sig blandt Kalve, foranlediget ved den enzootiske Kalvediarrhoë, og som i 1886—87 var naaet til paa Ourupgaard at borttrive 142 af 189 dér fødte Kalve, hvorved altsaa Bevarelsen og i hvert Fald Udviklingen af denne fortrinlige Kvægstamme sættes i Fare, er i Foraaret bleven undersøgt af Dyrlæge Mørkeberg, der gjennem sine Forsøg er kommen til det Resultat, at man, for at bekæmpe denne Sygdom, særlig maa sørge for at Staldene og Staldguldene renses forsvarlig, mens Kvæget er paa Græs. Dr. med. Bang undersøgte samtidig den bakteriologiske Side af Sagen for at komme til Kjendskab om Sygdomsvækkerens Levevis og Formering, men har endnu ikke afsluttet disse Arbejder.

Midt i September viste Svinedifteritis (Svinefeber, Svinepest) sig paa et Par Lossepladser paa Amager, og i den følgende Maaned optraadte den som en temmelig voldsom Epidemi paa Lossepladserne ved Kjøbenhavn og i dennes nærmeste Omegn. Efter at man først var naaet til en bestemt Erkjendelse af Sygdommens Karakter i Slutningen af Oktober, blev der taget meget energiske Forholdsregler, og den heftige Epidemis Spredning ud over Landet blev derved hindret. Vel har den senere viist sig enkelte Steder i Kjøbenhavns, Frederiksborg og Præstø Amter og i den sidste Tid paa et enkelt Sted paa Lolland og i Holbæk Amt, men Sygdommen optræder ikke længere som Epidemi, kun helt sporadisk og ofte med et langsomt Forløb. Det samlede Tab, Sygdommen har forvoldet ved Nedslagningen, naaer ikke 6000 Svin og disses Værdi ikke 200,000 Kr. Hvis derfor Danmark, som vi haabe, nu er fri for Sygdommen, maa vi siges at være i saa Henseende slupne heldig derfra, thi i England, hvis Svinebesætning er 4 Gange saa stor som Danmarks, og hvor den har været siden 1862 og trods store spredte Ofre ikke er bleven

systematisk bekæmpet, har den i de sidste Aar angrebet 30—40,000 Svin aarlig, og den hersker nu saa stærkt som nogensinde, og i Nordamerika, hvor den har været i de sidste 35 Aar, medfører den et aarligt Tab af 50—75 Mill. Kr. Desværre har Sygdommen imidlertid medført en Række Indførselsforbud mod Svin og Flæsk fra Danmark til Tyskland, Sverig, Norge, Belgien (Holland har længst været lukket) og til New York, medens dog heldigvis slige Forbud have været unødvendige i England, fordi vore Svin skulle slagtes i bestemte Landingshavne, og England, som sagt, selv er stærkt gennemtrængt af Sygdommen. Disse Forbud have rejst en stærk Bevægelse for Opførelse af flere Exportslagterier, ofte uden tilstrækkelig Kjendskab til Sagen, og disse søges jævnlig anlagte som Andelsslagterier, hvorpaa Opmærksomheden særlig er henledet ved det store Andelsslagteri, som Horsens Landbrugsforening tog Initiativet til, og som i den forløbne Sommer har rejst sig, som det synes, paa en hensigtsmæssig og dygtig Maade i umiddelbar Nærhed af Horsens og dennes Banegaard. Men det vil ikke høre til det Almindelige at der andetsteds kan bydes et Andelssalgteri saa gunstige Vilkaar baade i den ene og anden Retning som ved Horsens. I nær Forbindelse hermed skal nævnes den stærkt forøgede Opmærksomhed, man skænker Svineavlen og Svinebruget, der jo ogsaa nu er naaet op til at være Landets næststørste Indtægtskilde og maaske den, der trods det sidste Aars lavere Priser, betaler sig bedst. At der imidlertid endnu er meget at forbedre paa dette Omraade, og at vor Svinedrift kan blive endnu langt fordelagtigere er der ingen Tvivl om, og som en meget væsentlig Hjælp. Aaret har bragt i denne Retning, maa nævnes de omfattende og værdifulde Oplysninger om en stor Række Svinefodringsforsøg, som Docent Fjord har anstillet i de senere Aar. — Literaturen paa Husdyrbrugets Omraade er i det forløbne Aar bleven beriget med 3 gode Bøger nemlig med 2den og noget forøgede Udgave af Forstander A. Svendsens fortrinlige Fodringslære, og Dyrlæge H. Sørensens Redegjørelse for det røde fynske

Malkekvægs Udvikling i de sidste 40—50 Aar, samt Dyr-læge Cramers Bog om Svineavl og Svinefedning. Hertil kan føjes, at der i det forløbne Aar er ført en meget omfattende og indgaaende Drøftelse af Spørgsmaalet, om Kvierne skulle kælte 2 eller 3 Aar gamle, — et Spørgsmaal, der imidlertid næppe kan gives en absolut og almen-gyldig Besvarelse.

Ikke mindre har Røret været paa Mejeriomraadet, og det kan nok siges, at der aldrig paa dette har været nogen Bevægelse, der saaledes er trængt ind i alle Lag af Samfundet som Tilfældet i det forløbne Aar har været saavel med Kunstsmørret (Margarinen) som med Andelsmælkeridriften. Angaaende det første har Regjeringen paany forelagt Rigsdagen det af en nedsat Smørkommission udarbejdede Forslag mod de Misbrug, der kunne foranlediges ved en ukontrolleret og ubunden Fabrikation og Forhandling af Margarinen. Efter en 5 a 6 Dages Forhandling i Folkethinget, ved hvilken den politiske Partiordning splittedes, og Mænd fra de forskjellige Lejre mødtes til Samarbejde, er Kampen i Slutningen af 1887 og Begyndelsen af 1888 ført ud i Befolkningen ved en Række Agitationsmøder, der fortrinsvis udtale sig for meget indskrænkende Bestemmelser eller endog helt Forbud mod Kunstsmør, uden at der dog deraf kan drages nogen Slutning om det endelige Resultat af den rejste Kamp, da ogsaa Konsumentinteresserne have ihærdige Talsmænd. — Af Andelsmejerier er der i Aarets Løb oprettet en meget stor Mængde; og denne Bevægelse maa hilses som en meget heldig Form for Samarbejde mellem de mindre Jordbrugere, hvorved disses Fodrings- og Mælkeudbytte nærmer sig til at blive ligesaa fordelagtigt som de større Gaardes. Derimod kan det ikke nægtes, at den Smørvarer, der fremkommer ad denne Vej, paa Grund af den blandede og sammenkjørte Mælk, vanskelig kan naa den højeste Grad af Finhed, saaledes som hvor baade Fodring og Mejeridrift hviler i een Haand; men dog kan den levere en overmaade god Vare, der inden den fremkom i saa stor

Mængde havde et godt og villigt Marked i England. Den stærkt forøgede Produktion har i Aarets sidste Maaneder medført, at Smørnoteringen har stillet strængere Fordringer til Smørrets Finhed, hvilket, da det ikke er blevet officielt meddelt, paa en meget følelig og uheldig Maade har ramt alle de Kontrakter, der i de sidste Aar ere sluttede paa Basis af den da stedfindende Notering, og det saavel for Forpagtere og Mejeribestyrere som for Fællesmejerierne, hvilke sidste derfor mange Steder nu kæmpe en haabløs Kamp, trængte som de ere dels af Andelsmejerierne, dels af den nævnte Bevægelse i Smørnoteringen. Imidlertid maa de siges paa en Maade at have fuldført deres Mission i den danske Mejeridrifts Tjeneste, idet de nemlig fremtraadte som det første Middel til at samle de mindre Jordbrugeres Mælk til større Produktioner og til et vist Samarbejde paa dette Omraade; de have i sin store Helhed banet Vejen for Andelsmejeridriften og ville endnu, hvor Vilkaarene ere gunstige, kunne arbejde med Fordel og til det Heles Held. — Fra Docent Fjord er der rakt hele denne Mejerivirksomhed baseret paa sammenbragt Mælk et fortrinligt Hjælpemiddel til en retfærdig Behandling, idet han har offentliggjort sine meget udførlige Forsøg og Tabeller vedrørende Mælkens Betaling efter »Forskjel i pCt. Fløde«. Ligeledes er der fra Konsulent Bøggild kommen en klar, fyldig og meget betimelig Redegjørelse for Andelsmejeridriften, indeholdende gode Anvisninger til dennes heldige Ordning. — Paa vort Smørmarked i England er der rejst forskjellige nedsættende Angreb paa vort Smør, der imidlertid af Landhusholdningsselskabet ere blevne afviste som væsentlig ubeføjede, medens de dog paa den anden Side stærkt maa opfordre os til Anstrængelser for at bevare vor gode Stilling, hvortil utvivlsomt en omhyggeligere Uddannelse af Mejeripersonalet i første Række maa regnes. Som et Middel til at varetage vore Mejeriprodukters Renomé paa det engelske Marked har Landhusholdningsselskabet henledet Regjeringens Opmærksomhed paa det

Ønskelige i, at en dansk mejerikyndig Mand bliver ansat i England med denne Opgave for Øje.

I Modsætning til Husdyrbruget og Mejeridriften har Jordkulturen kun været skjænket ringe Opmærksomhed i det forløbne Aar. At dette maa være saaledes i pengeknappe Aar for alle de større Grundforbedringers Vedkommende er jo selvforstaaeligt; man drister sig ikke i den første Tid efter Omslaget til større Udtørringsarbejder, til omfattende Dræningsarbejder, Enganlæg el. lg., men naar man først har begyndt at finde sig tilrette i Forholdene, ville disse Arbejder sikkert paany sættes i Gang, fordi de nu kunne udføres for en langt billigere Penge, baade til Arbejds løn, Materiel og Forrentning, end for nogle Aar siden. — Handelen med kunstig Gjødning har været lidt større end Aaret forud. Dette viser sig dels ved Indførselen, der for Landbrugsaaet 1886—87 viser et Overskud af 28,5 Mill. Pd. mod det foregaaende Aars 26,7 Mill. Pd., dels ved Leverancerne gennem Gjødningssforeningerne. Af disse har den jydsk, som er den ældste og største, fordelt over $\frac{3}{4}$ Mill. Pd. mere end Aaret forud, nemlig 3,43 imod 2,65 Mill. Pd., og som sædvanlig omtrent 4 Gange saa meget om Efteraaret som om Foraaret ligesom ogsaa den langt overvejende Del har været lavprocentigt ($11\frac{1}{2}$ pCt.) Superfosfat; af de nævnte 3,43 Mill. Pd. vare nemlig 2,78 Mill. Pd. lavprocentigt, 0,20 Mill. Pd. højprocentigt (19 pCt.), 0,2 Mill. Pd. Fosfatmel, 0,08 Mill. Pd. Benmel, 0,08 Mill. Pd. norsk Fiskeguano og 0,05 Mill. Pd. Kaligjødning foruden nogle smaa Poster af Præcipitat og opl. Peruguano. Priserne ere i stadig Fald, og de fleste Sorter leveres i indeværende Aar (1888) endnu billigere end ifjor, nemlig som følger pr. 100 Pd.

	1885.	1886.	1887.	1888.
Lavprocentigt Superfosfat ($11\frac{1}{2}$ pCt. opl. Fosf.)....	3.10 Kr.	2.95 Kr.	2.52 Kr.	2.38 Kr.
Højprocentigt Superfosfat (19 pCt. opl. Fosf.).....	5.35 -	5.04 -	4.55 -	4.40 -

	1885.	1886.	1887.	1888.				
Præcipitat (30—32 pCt. udfældet Fosf.)	8,60	-	7,10	-	7,00	-	»	-
Benmel (3—4 pCt. Kvælstof og 21—24 pCt. Fosf.) . . .	7,73	-	7,10	-	6,50	-	6,15	-
Opløst Peru Guano (6½ pCt. Kvælst. og 9 pCt. opl. Fosf.)	10,60	-	10,50	-	9,00	-	9,00	-
Norsk Fiskeguano (9¼ pCt. Kvælst. og 12½ pCt. Fosf.)	»	-	8,90	-	7,60	-	7,60	-

Istedetfor Præcipitat, der som anført næsten ikke bruges, tilbydes iaar 20 pCt. Fosfatmel for 2.12 Kr. pr. 100 Pd. og, ligesom de andre Gjødnings, leverede frit paa jydsk Banestation, eller, naar Fosfatmelet tages i Vognladninger à 100 Sække paa Altona Banegaard, da til en Pris af 1,75 Kr. pr. 100 Pd. Leverancerne ere iaar sluttede ved James Petersen & Co. for 11½ pCt. Superfosfat, Benmel og Fosfatmel, med Fredens Mølle for Superfosfat og Kali, med Brødr. Hjort for Fiskeguano og med L. Benzøn for opl. Peruguano. — Ogsaa Foreningen paa Lolland-Falster til samlede Indkjøb har havt større Fordeling end i det foregaaende Aar, og det saavel af Gjødning som af Foderstoffer og Frø. Den har havt en samlet Omsætning af næsten 150000 Kr. og ved sin Virksomhed ikke blot skaffet sine Deltagere langt billigere Varer (10—20 pCt.) end Priskuranterne, men ogsaa ved sin Konkurrance fremkaldt Prisreduktion i Handler udenfor Foreningen. — Medens den sjællandske Fællesforenings Gjødningsindkjøb vedblivende er ringe, er dens Forderstofindkjøb i Stigning, — var 1886 600000 Pd. og i 1887 1,600000 Pd. Dette er imidlertid jo alt for ringe, og at det kooperative System (Sammenslutning mellem Landmændene baade til Kjøb og Salg) fortjener langt mere Opmærksomhed, end der hidtil er blevet det til Del her i Landet, er sikkert.

At det til de foran nævnte Priser i mange Tilfælde maa kunne betale sig at gjøre mere Brug af kunstig Gjødning i det danske Landbrug, end Tilfældet er, er utvivlsomt. Naar det alligevel ikke skeer, ligger Grunden væsentlig i den Usik-

kerhed og Famlen, der er paa dette Omraade. Det er en Side af vort Landbrug, som er i høj Grad forsømt, thi Resultaterne af den koncentrerede Række Gjødningsforsøg paa Landbohøjskolens ualmindelig frugtbare Jord kunne vanskelig overføres paa andre Forhold, og de mange spredte Tilløb omkring i Provinserne til Gjødningsforsøg have været for løst byggede og for lidt kontrollerede til at give paalidelige Resultater. Forsøg af denne Art maa udføres efter en fast og ordnet Plan og fortsættes gennem en længere Aarrække; men da de tillige maa udføres paa mange forskellige Steder og under ulige Forhold, saa vil det være nødvendigt, at en saadan Forsøgsvirksomhed, hvis den skal føre til noget, bliver omhyggelig organiseret — f. Ex. under Forsøgslaboratoriet — med de nødvendige Midler fra Staten og de nødvendige Forsøgsarealer fra Landmænd i forskellige Egne.

Paa Redskabs- og Maskinomraadet har Aaret ikke bragt nogen særlig Bevægelse. Centrifugerne vedblive fortrinsvis at drage Opmærksomhed, og nye Former ere fremkomne, men vedblivende er det navnlig Burmeister & Wains Centrifuger og de Laval's Separatorer der kæmpe om Magten, og hvis Konstruktion og Fabrikation efterhaanden naa en høj Grad af Fuldkommenhed. De første have i Slutningen af Aaret modtaget en væsentlig Forbedring ved at Axlen løber paa Friktionsruller, ligesom der ogsaa fra Burmeister & Wain er bragt i Markedet et nyt selvregulerende Forlagstøj. Den i forrige Bind Side 86 omtalte Centrifuge fra Mikael & Nielsen fabrikeres nu af Rudolph Koefoed & Co., dels med og dels uden Pantser. Den kræver meget lille Trækkraft og Olieforbrug. Af Docent Fjord er i Aarets Løb konstrueret nye Kontrolapparater, saa man nu paa én Gang kan undersøge 192 Prøver Mælk istedetfor 54. — Den af Burmeister og Wain fabrikerede Petroleumsmaskine er bragt i Markedet 1887 efter det i Tidsskriftets forrige Bind meddelte Princip, men væsentlig forbedret.

Bærer end Husdyrbruget og Mejeriet Prisen for de største Fremskridt i det forløbne Aar, maa det dog ind-

rømmes, at der ogsaa arbejdes med stor Flid og Ihærdighed paa Plantekulturens Omraade. Af de vigtigste Arbejder i saa Henseende skal her nævnes Landhusholdningsselskabets Hvede- og Bygforsøg, der ere skænkede en kraftig Støtte saavel hos Staten som hos Private, og som dels gjennem en Uddeling af godt Sædekorn til Landmændene, særlig de mindre, søge at bringe de vundne Resultater angaaende de bedste Sorter hurtig i Anvendelse, og dels gjennem Deltagelsen i Udstillinger i Udlandet have vundet Anerkjendelse dersteds og foranlediget Indkjøb saavel til forskellige Lande i Europa som til Amerika. — Forsøgsstationen i Tystofte (Konsulent P. Nielsen) med dens Filial ved Askov (Landbr. Kand. Fr. Hansen) ere nu i det Væsentlige i Orden, om der end altid maa gaa nogle Aar inden de indvundne Resultater kunne forelægges som tilstrækkelig afhjæmlede. Man maa ønske, at det store Materiale, der er opsamlet paa den tidligere Station ved Ørslev, som vil blive nedlagt ad Aare, og hvorfra saa mangen god Oplysning er gaaet ind i Hr. Niensens skriftlige og mundtlige Meddelelser, men hvoraf dog den største Del endnu henligger ukjendt for Almenheden, maa blive bearbejdet i en ikke fjern Tid, thi en rationel Plantekultur trænger til al den Vejledning, indsamlet under danske Jord- og Vejrforhold, som den kan faa. — Direktør J. L. Jensen har i 15de Aarsberetning for Markfrøkontoret beriget Kjendskabet til vore Kulturplanters Snyltesvampe og disses Bekæmpelse med en Række smukke Forsøg. Den samme Beretning indeholder ligesom mange af de tidligere en Række værdifulde og omhyggelige Oplysninger om Forsøg med Dyrkning af nye Korn- og Frøsorter; hvilken Bestræbelse man ogsaa med al Anerkjendelse vil finde i Beretningen fra Dansk Markfrøhandel, Jydsk Do. osv. Blandt de nye Kulturplanter, for hvis almindeligere Indførsel der i de sidste Aar med Rette arbejdes stærkt, skal nævnes Lucernen, der vil være en sand Vinding for ethvert Landbrug, paa hvis Jord den kan trives godt. — Ligesom man ved et særligt Udvalg og en rationel omhyggelig

Kultur allerede i lang Tid i Udlandet særlig i Tyskland har skabt sukkerrige og dog fyldige Sukkerroer, og ligesom en lignende Virksomhed med smukke Resultater er iværksat herhjemme af de danske Sukkerfabrikker ifølge Redaktør Frederiksens Opfordring, saaledes har Foreningen til Kulturplanternes Forbedring ved Redaktør Helveg paabegyndt en lignende Virksomhed for Foderroernes og andre Rodvæxters Forædling, i hvilken Retning der sikkert ogsaa er meget at gjøre, ligesom denne Forening ved et større Tilskud fra Staten belaver sig paa ogsaa at optage Forædlingen af andre Kulturplanter og udvide sin Virksomhed. Denne Bevægelse for en forædlet og rationel Sædekornsproduktion har begyndt ogsaa at finde Hjemsted hos Privatmænd, der gennem deres Landbrug ville danne en Forretning paa Basis deraf, ligesom Tilfældet allerede er i Tyskland, og den vil derved kunne afgive et heldigt Korrektiv for den Masseproduktion af Frø, som i de senere Aar var kommen i saa høj Kurs, indtil Overproduktionen af denne Slags Varer hastig bragte Priserne ned. Og der skal følges med paa dette Omraade ved Forædling af vort Sædekorn og Sædefrø, hvis vi ikke skulle overfløjes af vore Naboer baade i Syd og Øst, hvor der arbejdes med stor Ihærdighed, i hvilken Retning særlig skal nævnes den »sydsvenske Forening for Dyrkning og Forædling af Saasæd« paa Svaløf, der styres af Hr. Velinder og støttes ved rigelige Tilskud fra svenske Institutioner og Privatmænd. —

Af de større almenøkonomiske Spørgsmaal ved Siden af de allerede nævnte særlig faglige, skal endnu enkelte fremdrages, der i det forløbne Aar stærkt have bevæget vort landøkonomiske Samfund. Blandt disse nævne vi først Toldsagen, thi i vor Toldlov findes endnu som bekjendt mange Rester af forrige Aarhundredes Toldbegunstigelser af Industri og Haandværk, og den Byrde, dette lægger paa vort ikke toldbeskyttede Landbrug, føles særlig som en Uret paa en Tid, da Landbrugets ændrede Vilkaar og tungere Forrentningsevne naturlig fremkalder Krav om en retfærdig Fordeling af de Byrder, der hvile paa Samfundets forskellige Virksomhedsgrene. Og desuden maa den stedse forø-

gede Toldbeskyttelse, der ydes vore Nabolandes og nærmeste Konkurrenters Jordbrug, naturlig fremkalde Spørgsmaalet om det kan forsvares, at vi vedblivende staa udenfor denne Bevægelse. Vi meddelte i 5te Bind (1886) Side 18 en Oversigt over Tysklands og Frankrigs det foregaaende Aar (1885) forhøjede Told paa Landbrugsprodukter. Disse Toldsatser ere nu atter blevne forhøjede, saa at

Tysklands Told.	Efter Loven af Maj 1885	Efter Loven af Decbr. 1887
for 200 Pd. Hvede	— 3 Mk.	5 Mk.
— — Rug	— 3 —	3 —
— — Byg	— 1½ —	2¼ —
— — Havre	1½ —	3 —
— — Boghvede	1 —	2 —
— — Bælgfrugt	1 —	2 —
— — Majs	1 —	2 —
— — Malt	3 —	4 —
— — Mel og Gryn	7½ —	10 —
— — Stivelse	— —	12½ —
— — Gjør	— —	65 —

hvorimod Kjød og Fjerkræ, der ifølge Loven af 1885 fortoldedes med henholdsvis 20 og 30 Mk. pr. 200 Pd., nu indgaa toldfrit i Tyskland.

Frankrigs Told.	Efter Loven af Marts 1885	Efter Loven af Marts 1887
for 200 Pd. Hvede	3 fr.	5 fr.
— — Havre	1½ —	3 —
— — Hvedemel	6 —	8 —
— — fersk Kjød	7 —	12 —
— — en Stud	25 —	38 —
— — Ko el. Tyr	12 —	20 —
— — Kalv	4 —	8 —
— — Faar	3 —	5 —

Sverrig har fra 14de Februar 1888 paalagt følgende Indførsels-told:

for 200 Pd. Korn undtagen Havre og Vikker	2 Kr. 50 Øre.
— — Havre og Vikker	1 —
— — Mel og Gryn	4 — 30 —
— — Malt	3 —
— — Klid	30 —

Med saadanne Exempler for Øje kan det ikke undre at Røster ogsaa have rejst sig herhjemme om Beskyttelsestold for Landbruget. Landhusholdningsselskabet nedsatte derfor et Udvalg for at drøfte de Grundprincipper, der for Landbrugets Vedkommende maa ønskes gjort gjældende ved en kommende Toldrevision. Dette Udvalgs Betænkning findes meddelt i forrige Bind 505, og denne gaaer ud paa, at da det danske Landbrugs Produktion ikke kan forbruges i Landet selv, men for en væsentlig Del maa søge fremmede Markeder, vil en Beskyttelsestold for de fleste af Landbrugsprodukterne ikke blive af nogen virkelig Nytte for Landbruget, men derimod har dette et berettiget Krav paa, at dets Forbrugsartikler baade i Gaard og Hjem, baade i selve Bedriften og for dets Arbejdere, efterhaanden fritages for den Told, der nu hviler paa dem, og »at Toldbeskyttelsen for Industrien bliver modereret og fornuftig reguleret, saa at den ikke, som Tilfældet er nu, rammer i Flæng, rammer gavnlige som mindre gavnlige Industrier mellem hverandre, spreder de produktive Kræfter stærkt, forhøjer Prisniveauet og fordyrer Livet her i Landet.«

I Forbindelse med Toldsagen skal nævnes, at Sukkerroedyrkere i Juni overrakte Finansministeren en Adresse om Lettelse i Sukkerbeskatningen, idet der bl. a. paavistes, at en Td. Ld. med Sukkerroer i Danmark maa betale 34—35 Kr. mere i Skat end i Tyskland. Tillige er der i Slutningen af Aaret ført Forhandlinger paa en af England foranlediget Sukkerkonference i London, hvortil sukkerroedyrkende Lande havde sendt Delegerede, om at faa de Lande (navnlig Tyskland og Frankrig), der betale en høj Exportpræmie for deres Overskud af Sukker, til at ophøre dermed.

Et ikke mindre Røre have Drøftelserne angaaende Driftskreditten fremkaldt. Den sjællandske, fynske og og jyske Fællesforening nedsatte i Foraaret 1887 et Udvalg paa 16 Medlemmer for at drøfte denne Sag, og af dettes Underudvalg fremkom paa Fællesforeningernes Delegeretmøder i Efteraaret en udførlig Betænkning og et

Udkast til Oprettelsen af en Kreditkasse med Solidaritet mellem Deltagerne og med Statsgaranti. Ihvorvel man fra de fleste Sider ydede det Arbejde, der var nedlagt i Betænkningen, sin Anerkjendelse, førte Forhandlingerne dog ikke til noget positivt Resultat, og Udkastet henvistes til fornyet Behandling i Udvalget og til Drøftelse i Landboforeningerne. En væsentlig Grund hertil turde være, at flere af de Røster, der fra Begyndelsen af rejste Spørgsmaalet om Driftskrediten, have givet denne en for omfattende Adresse, som om Opgaven skulde være ikke blot at lette Adgangen for de fuldt vederhæftige Folk til at erholde Driftslaan paa lempeligere Vilkaar baade med Hensyn til Pris, Garanti og Tid, end der nu som oftest forlanges, men ogsaa at optage i Foreningen driftskreditsøgende Folk, der, uden at være insolvente, dog ville have Vanskelighed ved i det Hele taget at gjøre Laan, enten fordi de ikke selv kunde afgive fyldestgjørende Garanti eller ikke kunde skaffe godkendte Kautionister. Hvis Opgaven mere direkte havde stilet paa at skaffe de Landmænd, der ifølge deres hele Formues- og øvrige Vilkaar maatte ansees som fuldt vederhæftige, og som i den mere forretningsmæssige Form, Landbruget nu arbejder under, ofte i Aarets Løb kunne have Brug for et større eller mindre Driftslaan paa kortere eller længere Tid, en lettet Adgang til at erholde saadanne, vilde Bestræbelserne sikkert lettere have ført til det ønskede Resultat. Men et saadant Maal vil ventelig bedst kunne naaes ved at disse Landmænd i mindre Kredse slutte sig sammen til gjensidig Støtte i saa Henseende, og de ville da næppe have Vanskelighed ved hos de bestaaende Pengeinstituter at opnaa de ønskede Laan og Laanvilkkaar.

Det gennem flere Aar stærkt fremskudte Krav om en udvidet Dampskibsforbindelse over Esbjerg-Parkestone til London har i det forløbne Aar ført til at Regjeringen efter Forhandlingerne i Rigsdagen i Vinteren 1887 erholdt en Bevilling i dette Øjemed af 150000 Kr. paa Finantsloven for 1887—88. Der indleddedes der-

efter af Statsbanernes Generaldirektorat med Assistance fra Landhusholdningsselskabet og Smørkommissionen Forhandlingerne med det forenede Dampskibsselskabet, og den 12. December 1887 sluttedes i saa Henseende en Konvention mellem dette og Indenrigsministeriet i Forbindelse med en Overenskomst mellem Statsbanerne og Dampskibsselskabet, som maa siges at fyldestgøre de stillede Forventninger, idet der ved Siden af en hyppigere Dampskibsforbindelse, med direkte Indskrivning fra Jernbanestationerne og afkølede Rum for de følsomme Varer, samt hurtig Udbringning af Godset ved Ankomsten til Londen, opnaaedes en betydelig Fragtnedsættelse for Kreaturer og Gods.

Det d. 29. Septbr. 1886 paabudte Jernbaneraad er traadt i Virksomhed i det forløbne Aar, efter at Indenrigsministeriet for Landbrugets Vedkommende har valgt følgende Repræsentanter dertil blandt de af Landhusholdningsselskabet i dette Øjemed foreslaaede Mænd, nemlig Lehns greve Danneskjold - Samsøe (Suppleant Propr. Lawaetz), Forpagter Thalbitzer (Supl. Gaardejer J. C. Sørensen, Kirkebjerggaard), Proprietær J. N. Jensen, Skrillingegaard (Supl. Forp. C. Berthelsen, Nislefgaard), Hofj. F. Friis (Supl. Godsejer Bech, Engelholm) og Kmhr. Skeel (Supl. Propr. Ingversen, Hegrnet).

Paa Landbrugsundervisningens Omraade har der i det forløbne Aar fra flere Sider ytret sig et Røre, som vel endnu kun har ført til faa, tildels foreløbige Resultater, men som ved den Interesse, der saavel fra Regjeringens og Bevillingsmyndighedernes som fra Befolkningens Side er viist denne Sag, varsler godt for Fremtiden. Ved Landbohøjskolen har den af den kemiske Undervisning saa højt fortjente Lærer, Professor C. T. Barfoed, formedelst Aarenes Krav, nedlagt sin Virksomhed; han har været en ualmindelig Lærer for den talrige Ungdom, der stadig fyldte hans store Auditorium og Laboratorium; den udmærket dygtige og smukke Maade, hvorpaa han meddelte sine Foredrag og afdækkede sine aldrig svigtende Forsøg, havde ved Siden af det faglig Instruktive tillige en almindelig

Betydning; Eleverne havde uvilkaarlig Følelsen af at være under en fin og ædel Personligheds Paavirkning, og dette i Forbindelse med den Klarhed og Elskværdighed, hvormed han hjalp de Unge ind i Kemiens ofte saa vanskelige Lønkamre, vil aldrig glemmes af den Skare af Ældre og Yngre, der have nydt Godt af hans Undervisning. Denne er nu overdraget Dr. phil. O. T. Christensen, og i Landbrugsfagene er ansat to nye Lærere, Assistent, Cand. polit. Maar og Landinspektør Westermann, i Skovbrugsfaget Forstkandidat Oppermann, og i Veterinærfaget er ansat Assistent, Dyrlæge G. A. C. Sand. Desuden er den Omordning af Undervisningen og Forøgelse af Lærerpersonalet, som allerede Aaret forud (1886) var forberedt, og som havde fremkaldt det i forrige Aarsberetning omtalte Regjeringsforslag, der kun delvis blev tiltraadt af Rigsdagen, ført et betydeligt Skridt videre, idet der, saavel i Lærerraad som i en nedsat tildels politisk Kommission, er arbejdet for en stor og omfattende Udvidelse af Skolen og af det tilliggende Forsøgslaboratorium, og Regjeringen har fremsat dertil sigtende Forslag for indeværende Vinters Rigsdag, hvor de maa siges i det Hele taget at have fundet en gunstig Modtagelse. — Men ogsaa til en bedre Ordning og Støtte af den lavere Landbrugsundervisning ved vore Landboskoler er der gjort Skridt i det forløbne Aar, nemlig dels ved en motiveret Henvendelse derom i Foraaret fra Landhusholdningsselskabet til Ministeriet, dels ved Sagens Behandling ved Delegeretmødet af jyske Landboforeninger i Efteraaret i Aarhus, og endelig ved en Adresse, der i Slutningen af Aaret indgaves angaaende denne Sag til Regjering og Rigsdag af Forstandere og Lærere ved Landbrugsskolerne.

Paa Foreningslivets Omraade er der i det forløbne Aar ikke forefaldet noget, der særlig bør fremhæves i denne Aarsoversigt, naar undtages, at Fyens Stifts patriotiske Selskab for første Gang havde sammenkaldt »de samvirkende fyenske Landboforeninger« til et Delegeretmøde d. 28de og 29de Oktober, et Møde, der

gjennem sine Forhandlinger aabenbarede mange af de dygtige Kræfter, det fynske Landbrug i Virkeligheden raader over, og ved hvilket den livlige, men dog ædruelige Behandling af Sagerne varslede om, at de fynske Delegeretmøder sikkert ville komme til at gjøre deres Indflydelse gjældende. — Den vigtigste Begivenhed i Landboforeningernes Virksomhed i det forløbne Aar er iøvrigt det forøgede Røre, der er vakt i disse ved de Tilskud, den nye Husdyrbrugslov aabner Adgang til, og som ogsaa allerede er benyttet i et ikke ringe Omfang. Ligeledes er der ifølge den samme Lov for første Gang i den forløbne Sommer afholdt Distriktstyreskuer, og de fleste Steder fulgtes de med Interesse. Af større Skuer i Aars Løb skal nævnes de samvirkende sjællandske Landboforeningers Fedeskue i Kjøbenhavn den 9de og 10de Maj, hvori hele Landet deltog med 58 Dyr fra Sjælland, 5 fra Falster, 8 fra Lolland, 18 fra Taasinge og 20 fra Jylland, og som i Samling gav et smukt Billede af, hvad Landet formaaer i saa Henseende. — Endnu skal tilføjes, at Holbæk Amts økonomiske Selskab, der den 27de Oktober fejrede sin 75 Aars Fest, fremtidig til sine landøkonomiske Foranstaltninger vil nyde godt af en betydelig Del af det anseelige Overskud, den til Selskabet knyttede Sparekasse aarlig yder.

Af større Udstillinger i Udlandet er der fra dansk Side deltaget i de til det 8de almindelige norske Landbrugsmøde i Trondhjem knyttede Udstillinger, til hvilket Møde der gjæstevenligt var udgaaet mange Indbydelser til Danske, dels for at indlede Foredrag, dels for at fungere som Dommere eller til at møde som Tilskuere og Gjæster, hvorved man fik Lejlighed til baade at se de righoldige Samlinger, der her vare mødte af Husdyr, Redskaber, Produkter, Frø og Fiskerisager fra Norges forskellige Egne, og at lære det højst respektable Standpunkt at kjende, hvortil Jordbruget er naaet i hine fjerntliggende Egne trods det ofte ugunstige Klima, men unægtelig støttede af en flere Steder overordentlig rig og frugtbar Jord. Ogsaa i det engelske Landhusholdningsselskabs store

Udstilling i Newcastle d. 8de—15de Juli deltoges af enkelte Danske, medens den Lejlighed, der ved Landhusholdningsselskabets Foranstaltning bødes de danske Landmænd til for en meget billig Pris at kunne besøge den nævnte overordentlig lærerige Udstilling og samtidig se Forholdene paa den Markedsplads, hvortil Hovedmassen af danske Landbrugsprodukter finde deres Afsætning, ikke fandt den nødvendige Tilslutning. Saavel i Trondhjem som i Newcastle udstillede Landhusholdningsselskabet, støttet af en Statsbevilling, dansk Maltbyg, der begge Steder tiltrak sig fortjent Opmærksomhed, og det første Sted tilkjendtes det Kongens Guldmedaille, medens det paa sidstnævnte Sted ikke maatte deltage i Præmieæskningen. — Ogsaa i vort sydlige Naboland, Tyskland, afholdtes 1887 et stort almindeligt tysk Landbrugsmøde med tilhørende meget omfattende Udstillinger i Frankfurt a. M. d. 9de—13de Juni. Det var arrangeret af det iforfjor dannede store tyske Landhusholdningsselskab, der ikke, som de fleste andre tyske Landbrugsselskaber, modtager Understøttelse fra Staten eller Provinsen, men derimod i Lighed med det Kgl. engelske Landbrugsselskab udelukkende bæres af egne Medlemsbidrag. De store Skuer og Udstillinger i Frankfurt havde aabenbart de engelske til Forbillede og nærmede sig dem ogsaa i Omfang (222 anmeldte Heste, 825 Stkr. Hornkvæg, 600 Faar, 200 Svin, 1367 Redskaber og Maskiner osv.), men Ordningen og Udstyrelsen var meget tarvelig, og Øvelse og Erfaring paa dette Omraade savnedes aabenbart; størst Opmærksomhed maatte nødvendigvis den righoldige Repræsentation af det sydtyske Højlandskvæg tiltrække sig; Mejeriafdelingen var derimod saa elendig og ringe, som vi vanskelig vilde finde den ved den mindste Landboforeningsudstilling her i Landet; — man befandt sig derimod i Frankfurt i Nærheden af Tysklands bedste Vinegne, hvorom Udstillingen da ogsaa bar talende Vidne, foruden at der til disse var ordnet Ekursioner for Landbrugsmødets Medlemmer.

Af bekendte Mænd, der paa forskjellig Viis have

virket for det danske Landbrug, og som ere kaldede bort i Aarets Løb, skal nævnes de to tidligere Indenrigsministre, Kmhr. W. v. Haffner til Egholm (28. April) og Kmhr. H. R. Carlsen til Gl. Kjøgegaard (2. Juli) samt Forpagter J. Hansen paa Nedergaard (8. Febr.), der efterat have været Lærling under Landhusholdningsselskabet ved sin store Forretningsdygtighed arbejdede sig ind i en meget omfattende Virksomhed som Forpagter og tildels Ejer af en Mængde Gaarde paa Langeland, Sælland og i Skaane. Desuden maa nævnes Brygger J. C. Jacobsen (30. April), der gennem sin store Byggerivirksomhed, sine Bygundersøgelser og Oprettelsen af det store og rigt udstyrede Carlsberglaboratorium dels har havt og dels vil faa Indflydelse paa vort Landbrug.

Af ogsaa her i Landet bekjendte fremmede Landøkonomer, der ere døde i Aarets Løb, skal nævnes den berømte franske Agrikulturkemiker M. Boussingault, der, 85 Aar gammel, døde i April, og hvis fortrinlige Arbejder ogsaa have været af stor Betydning for Landbrugsundervisningen her i Landet, Sekretæren for det Kgl. eng. Landbrugsselskab Mr. Jenkins, der ofte har besøgt Danmark, John Algernon Clarke, der blandt andet vil være Tidsskriftets Læsere bekjendt fra den fortrinlige Redegjørelse for det engelske Landbrugs Vilkaar og Standpunkt, som han meddelte Landbrugskongressen i Paris 1878, og som for en væsentlig Del findes gjengivet i dette Tidsskrift 1879, samt William Mac Donald, der, skjøndt ung Mand, allerede i en Række af Aar har været Redaktør af det ogsaa her i Landet almindelig læste ansete skotske Landbrugsblad, North British Agriculturist.

En Virksomhed, der har lagt ikke ringe Beslag paa mange Kræfter i det forløbne Aar, er de fortsatte Forberedelser til den store nordiske Industri-, Landbrugs- og Kunstudstilling 1888. Norge og Sverrig have sluttet sig til den herfra rettede Opfordring om at deltage, og i dette Øjemed dannet særlige Komiteer til at

forberede og ordne deres Deltagelse; store og smukke Bygninger have rejst sig paa Udstillingsterrænet og ville blive yderligere forøgede i Vinterens og Foraarets Løb; Anmeldelser ere modtagne i langt større Mængde end at deres Ønsker kunne opfyldes; Pladsen er fordelt, Kataloget under Udarbejdelse, og de øvrige forberende Arbejder i det Hele taget saa vel fremmede, at det tegner til, at alt vil være færdigt, naar Udstillingen aabnes d. 18de Maj, selvfølgelig med Undtagelse af de spredte Udstillinger, der falde i Sommerens Løb, og af hvilke Dyrskuet d. 18de—22de Juli sikkert særlig vil drage Landboerne til Hovedstaden. Om Tiderne end i mange Retninger ere ugunstige til Ordningen og Gjennemførelsen af et saa stort Foretagende, og det hvad enten man seer hen til de økonomiske eller politiske Forhold i Folket, saa maa det dog med Tak erkjendes, at Udstillingsforberedelserne hidtil i det store Hele have havt Medbør, og det ikke blot ved de store Bidrag, der ere ydede fra Stat og Kommune, men ogsaa ved den Velvillie og Interesse, hvormed alle Sider af den offentlige Mening og Pressen have taget sig af Sagen og bragt de surmulende og pessimistiske Anskuelser, som man hist og her kunde støde paa, til at forholde sig tause. Udstillingen har havt den store Lykke at vinde Plads hos alle Sider af det danske Folk — hos Høje og Lave, Borgere og Bønder — som et Nationalforetagende, og man tør da ogsaa med god Fortrøstning haabe paa, at dette samme Folk paa en smuk og værdig Maade, uden Mislyd, vil bære den gennem den kommende Sommer, saa at den maa staa som et Vidne for os selv og for vore fremmede Gjæster om den smukke, rige og kraftige Udvikling, hvortil Vilkaarene i Slutningen af forrige Aarhundrede gennem en Række af vigtige Landboreformer bleve lagte til Rette af en Kreds af ædle Mænd — dem til Hæder og Fædrelandet til Held.

J. C. la Cour.